

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 259/2010-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 19. mája 2010 predbežne prerokoval sťažnosť B. B., B., zastúpenej advokátom JUDr. P. V., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a základného práva na prerokovanie veci v jej prítomnosti, aby sa mohla vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom, zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 26 Cb 401/03 z 26. septembra 2008 a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 1 Cob 129/09 z 10. decembra 2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť B. B. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 8. marca 2010 doručená sťažnosť B. B., B. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia základného práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy

Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a základného práva na prerokovanie veci v jej prítomnosti, aby sa mohla vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom, zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy rozsudkom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 26 Cb 401/03 z 26. septembra 2008 a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 1 Cob 129/09 z 10. decembra 2009.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 26 Cb 401/03 sa žalobou z 8. októbra 2003 žalobca domáhal od sťažovateľky zaplata sumy 52 739,10 Sk s príslušenstvom z titulu uzatvorenej kúpnej zmluvy. Okresný súd 21. júna 2006 vydal platobný rozkaz č. k. 26 Cb 401/03-49, ktorým uložil sťažovateľke zaplatiť žalovanú istinu s príslušenstvom, avšak z dôvodu nemožnosti doručenia tohto platobného rozkazu sťažovateľke bol tento platobný rozkaz okresným súdom zrušený uznesením č. k. 26 Cb 401/03-54 z 11. septembra 2006 a okresný súd nariadil vo veci pojednávanie. Po vykonaní dokazovania okresný súd v danej veci vyhlásil rozsudok sp. zn. 26 Cb 401/03 z 26. septembra 2008, ktorým žalobe žalobcu v plnom rozsahu vyhovel. Podľa tvrdení sťažovateľky okresný súd v danej veci rozhodol napádaným rozsudkom sp. zn. 26 Cb 401/03 z 26. septembra 2008 aj napriek tomu, že jej ako účastníčke neumožnil, aby sa vyjadrila k veci. Sťažovateľka v tejto súvislosti uviedla, že svoju neúčast' na pojednávaniach nariadených okresným súdom vždy riadne ospravedlnila objektívnymi skutočnosťami (spočívajúcimi napr. potvrdením o ošetrovaní člena rodiny a pod.), takže okresný súd podľa nej nemal dôvod na to, aby jej neumožnil osobne zaujať stanovisko k sporu, na čo mala sťažovateľka podľa jej tvrdení právo bez ohľadu na to, že v konaní bola aj kvalifikovane právne zastúpená.

Z uvedených dôvodov podala sťažovateľka proti rozhodnutiu okresného súdu odvolanie, pričom okresný súd ju 6. marca 2009 vyzval, aby sa vyjadrila, či súhlasí s tým, aby krajský súd prerokoval jej odvolanie bez nariadenia pojednávania. Sťažovateľka v zastúpení právnym zástupcom listom z 20. marca 2009 vyjadrila svoj nesúhlas s prerokovaním jej odvolania bez nariadenia pojednávania krajským súdom a vyslovene sa domáhala jeho nariadenia. V sťažnosti ďalej uviedla, že aj napriek jej výslovnému želaniu, aby krajský súd na prerokovanie jej odvolania nariadil pojednávanie, na ktorom by sa mohla

prvýkrát osobne vyjadriť k sporu, krajský súd toto nerešpektoval a rozhodol bez jeho nariadenia, čím jej malo byť znemožnené osobne konať pred súdom, a v dôsledku tohto bolo porušené jej základné právo na spravodlivé súdne konanie zaručené v čl. 46 ods. 1 ústavy, právo zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj jej základné právo na prerokovanie veci v jej prítomnosti, aby sa mohla vyjadriť ku všetkým dôkazom, zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy.

Sťažovateľka v sťažnosti okrem iného uviedla:

„... každý účastník konania musí dostať pred súdom možnosť sa vyjadriť a navrhnúť dôkazy na podporu svojich tvrdení. Prvostupňový súd napriek tomu rozhodol v neprítomnosti sťažovateľky a bez možnosti vyjadriť sa k veci. ...

Súd v odvolacom konaní rozhodol vo veci bez nariadenia pojednávania. Urobil tak aj napriek tomu, že bol daný dôvod uvedený v ustanovení § 214 ods. 1, písm. a) Občianskeho súdneho poriadku na nariadenie pojednávania. Súd mal vo veci pojednávať už z toho dôvodu, že prvostupňový súd sťažovateľku nevypočul, hoci na predvolaní na pojednávanie uviedol: Súd považuje za potrebné Vás v tomto konaní vypočuť.

K právu na prerokovanie veci sa viackrát vyjadril aj Najvyšší súd Slovenskej republiky, ktorý okrem iného uviedol: Ak bola účastníkovi konania odňatá reálna a efektívna (nielen formálna či faktická) možnosť konať pred súdom, spočívajúca práve z objektívneho hľadiska právne i skutkovo argumentovať k vecnej a procesnej stránke rozhodovanej veci, je daný dovolací dôvod podľa § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku. Na poslednom pojednávaní bolo predložené potvrdenie o práceneschopnosti, takže sťažovateľka sa dostaviť nemohla a nemohla sa ani vyjadriť. Zo zápisnice a ani rozhodnutia pritom nevyplýva žiaden dôvod, prečo prvostupňový súd v priebehu konania zmenil názor a nepovažoval za potrebné už za potrebné sťažovateľku vypočuť.“

Vzhľadom na uvedené sťažovateľka žiadala, aby ústavný súd po prijatí jej sťažnosti na ďalšie konanie takto rozhodol:

„Rozsudkom Krajského súdu v Bratislave, č. k.: 1 Cob 129/2009-130 zo dňa 10. 12. 2009 a Rozsudkom Okresného súdu Bratislava I, č. k.: 26 Cb 401/03-100 zo dňa 26. 09. 2009 (správne má byť 26. 9. 2008, pozn.) bolo porušené základné právo sťažovateľky na súdnu a inú právnu ochranu a na prístup k súdu podľa článku 46 odseku (1) Ústavy

Slovenskej republiky a na verejné prerokovanie jej vecí a na možnosť vyjadrenia sa ku všetkým dôkazom podľa článku 48 odsek (2) Ústavy Slovenskej republiky a článku 6 odseku (1) Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd,

rozsudok Krajského súdu v Bratislave, č. k.: 1 Cob 129/2009-130 zo dňa 10. 12. 2009 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, priznal sťažovateľke náhradu trov konania Krajským súdom v Bratislave vo výške: 303, 31 €, odložil vykonateľnosť vyššie špecifikovaného rozsudku Okresného súdu Bratislava I., č. k.: 26 Cb 401/03-100 zo dňa 26. 09. 2009 (správne má byť 26. 9. 2008, pozn.) a Rozsudku Krajského súdu v Bratislave, č. k.: 1 Cob 129/2009 zo dňa 10. 12. 2009.“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podstata námietok sťažovateľky spočíva v jej tvrdení, že okresný súd v konaní vedenom pod sp. zn. 26 Cb 401/03 a aj krajský súd v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Cob 129/09 jej zabránili konať pred súdom, a to tým, že okresný súd jej neumožnil osobne sa vyjadriť k sporu, pričom toto pochybenie nenapravil ani krajský súd, ktorý napriek jej výslovnej žiadosti neumožnil jej byť osobne prítomnou na odvolacom konaní, aby sa mohla osobne vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom, v dôsledku čoho mali byť porušené jej označené práva.

1. K namietanému porušeniu označených práv postupom okresného súdu v konaní vedenom sp. zn. 26 Cb 401/03 a jeho rozhodnutím z 26. septembra 2008

Vzhľadom na princíp subsidiarity („ak... nerozhoduje iný súd“), ktorý vyplýva z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy, môže ústavný súd poskytnúť ochranu konkrétnemu právu alebo slobode, porušenie ktorých je namietané, iba vtedy, ak sa ich ochrany fyzická osoba alebo právnická osoba nemôže domôcť v žiadnom inom konaní pred súdnymi orgánmi Slovenskej republiky.

Inými slovami, pokiaľ je o ochrane sťažovateľkou označeného základného práva alebo slobody oprávnený konať alebo rozhodovať iný všeobecný súd, ústavný súd jej sťažnosť už po predbežnom prerokovaní odmietne pre nedostatok svojej právomoci.

Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zisťoval, či ochranu tých práv, porušenie ktorých sťažovateľka v súvislosti s napádaným rozhodnutím okresného súdu sp. zn. 26 Cb 401/03 z 26. septembra 2008 namieta, t. j. základného práva a práva na spravodlivé súdne konanie (právo na prístup k súdu) a základného práva na prerokovanie veci v jej prítomnosti, aby sa mohla vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom, neposkytujú všeobecné súdy na základe sťažovateľke dostupných opravných prostriedkov predstavujúcich účinné právne prostriedky nápravy namietaného porušenia jej práv.

Podľa názoru ústavného súdu sťažovateľka mala možnosť domáhať sa preskúmania sťažnosťou pred ústavným súdom napadnutého rozsudku okresného súdu sp. zn. 26 Cb 401/03 z 26. septembra 2008 využitím riadneho opravného prostriedku, a to

odvolania, ktoré sťažovateľka napokon pred podaním sťažnosti ústavnému súdu aj účinne využila, pričom o tomto jej odvolaní rozhodol krajský súd rozsudkom sp. zn. 1 Cob 129/09 z 10. decembra 2009. Krajský súd sa v rozsahu svojho preskúmavacieho oprávnenia odvolacieho súdu musel v podstate vysporiadať s rovnakými skutkovými a právnymi argumentmi, ako sťažovateľka uvádza aj v konaní pred ústavným súdom.

Vychádzajúc z postavenia ústavného súdu ako nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy), ktorý nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96), ústavný súd sťažnosť sťažovateľky v tejto časti (vo vzťahu k rozhodnutiu okresnému súdu) už po jej predbežnom prerokovaní odmietol pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

2. K namietanému porušeniu označených práv postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Cob 129/09 a jeho rozhodnutím z 10. decembra 2009

Obdobne aj v súvislosti s napádaným rozhodnutím krajského súdu sp. zn. 1 Cob 129/09 z 10. decembra 2009 ústavný súd vzhľadom na citované ustanovenie čl. 127 ods. 1 ústavy konštatuje, že keďže sťažovateľka vidí porušenie ňou označených práv v tom, že jej bola odňatá možnosť konať pred krajským (odvolacím) súdom v dôsledku postupu tohto súdu, ktorý napriek jej vyslovenej žiadosti pojednával v jej neprítomnosti, sťažovateľka mala podľa názoru ústavného súdu z týchto dôvodov možnosť domáhať sa preskúmania postupu krajského súdu využitím mimoriadneho opravného prostriedku, a to dovolania z dôvodu uvedeného v § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku (účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom).

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Inými slovami, ak na ochranu označených práv je sťažovateľka podľa osobitných právnych predpisov oprávnená využiť iné opravné prostriedky, ktoré pred podaním sťažnosti ústavnému súdu nevyčerpala, ústavný súd jej sťažnosť už po predbežnom prerokovaní odmietne pre neprípustnosť.

V tejto súvislosti treba pripomenúť, že ústavný súd považuje dovolanie za účinný právny prostriedok ochrany základných práv a slobôd v občianskoprávnom konaní (napr. I. ÚS 1/00, II. ÚS 31/00, I. ÚS 209/05), preto ho nemožno nahradiť rozhodnutím o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy.

Na základe podaného dovolania mohlo dôjsť k naplneniu účelu sledovaného sťažovateľkou aj v konaní o sťažnosti, a to predovšetkým k zrušeniu rozhodnutia krajského súdu sp. zn. 1 Cob 129/09 z 10. decembra 2009. Tento záver potvrdzuje aj § 243b Občianskeho súdneho poriadku, ktorý umožňuje dovolaciemu súdu zrušiť rozhodnutie odvolacieho súdu a vrátiť mu vec na ďalšie konanie. V rozsahu svojho preskúmvacieho oprávnenia by sa dovolací súd v podstate musel vyrovnáť s rovnakými skutkovými a právnymi argumentmi, ako sťažovateľka uvádza aj v konaní pred ústavným súdom.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd sťažnosť sťažovateľky už po jej predbežnom prerokovaní v tejto časti odmietol pre neprípustnosť (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Vzhľadom na to, že sťažnosť sťažovateľky bola odmietnutá ako celok a rozhodnutie o zrušení napádaného rozhodnutia krajského súdu, ako aj rozhodnutie o priznaní trov konania je podmienené vyslovením porušenia práva alebo slobody sťažovateľky (čl. 127 ods. 2 prvá veta ústavy), ústavný súd o tejto časti sťažnosti už nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. mája 2010